ОЈЕДИНИ БРОЈ 1 ДИНАР.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и празника. — Претплата је 300 дин. на годину, 150 дин. на пола године, 75 дин. на четврт год. и 1 месец 25 д.; за Америку 8 долара на годину. — Претплатити се може бар на један месец.

„Застава“ излази дневно у 6 часова ујутро.

ЗАСТАВА

ОРГАН РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Поштарина плаћена у готовом

Рукописи за лист шаљу се на уредништво „Заставе“, а новац за претплату и огласе на администрацију „Заставе“ Нови Сад, Ђуре Јакшића улица број 14. — Телефон број 110. — Рукописи се не враћају натраг.

Власник: Акциони Одбор Војвођ. Радикала.

Број 139. Нови Сад, у уторак 23. јуна 1925. Година LVI.

Два чудна односа

Свакоме, ко прати политичке прилике код нас, нарочито ове последњих дана, морају изићи пред очи чудновати односи међу хрватским посланицима: радићевцима и заједничарима, с једне стране; а с друге стране су исто тако чудновати односи хрватског сељачког клуба, као целине, према осталим парламентарним групама.

Познато је, и на то не треба трошити много речи, да су заједничари организација хрватских варошких интелектуалаца, које је Радић потпуно успео одсећи од сељачких гласачких маса; да су заједничари, дакле, политички ђенерали без војске. Они су ипак овога пута ушли у парламенат према таквом споразуму са Радићем, који је неколицину познатих заједничара својом вољом кандидовао на својим листама.

Заједничари су, дакле, изабрани гласовима радићевских бирача. Они су у парламенту, истина, ступили у јединствен клуб са радићевцима, у Хрватски Сељачки Клуб, али су задржали и даље своје посебне страначке организације и своје погледе на политику.

Нешто сасвим друго, него што су учинили радикали и самосталци, који имају стварно исте политичке погледе, али су им клубови и у парламенту одвојени, а локалне страначке организације шта више међусобно страначки ривалишу. Кад је г. Марко Трипало, далматински посланик са заједничке листе националног блока, прешао у радикални клуб, самосталци су га шта више напали теже, него су то икада учинили на пример са Гргом Анђелиновићем, давидовићевцем!

Г. Трипало, међутим, није учинио тиме никакав смртни грех!

Но покрај свега тога, што су заједничари у истом парламентарном клубу са радићевцима, избијају међу њима крупне и замашне, и начелне и тактичке, диференције.

Последњих дана радићевски „Дом“ и заједничарски „Хрват“ су у ставу формалне полемике и очевидног размимоилажења у многим заједничким питањима.

Радићевски народни посланик г. Јуре Валечић је у последњем броју „Дома“ написао чланак, из кога се види, да је питање тзв. „споразума“ — између осталих ствари — такође један од најглавнијих разлога размимоилажењу радићеваца и заједничара.

Г. Валечић каже, да се код „њих“, у хрв. сељ. клубу, опажају две струје: „сељачка“, стрпљива, од природе научена, да чека; а друга струја је „господска“, који теже чекају плод споразума, те овако несносно и пишу у новинама“... „Та су си господа почела сада утварати, да ће хрватско сељачтво оставити своје водство и приступити к њима... Ми овој господи нећемо на лиепак, јер их познајемо. Нека знаду, како су сељаке политички одгајали они, а како данашње водство“.

„Господа“, — то су заједничари. У радићевце је дакле ушло већ уверење, да заједничари иду за тим, како би истиснули досадање радићевско вођство и они постали вође „хрватскога народа“.

Пусти ђавола на праг, уселиће се и у кућу!

Све у свему, видимо, да је „споразум“ постао камен спотицања међу хрватским посланицима.

И баш због тога „споразума“ и неслагања око њега у самом хрв. сељ. клубу, постоји и данас, нерашчишћен и чудан, још један однос, а то је однос хрв. сељачког клуба према осталим парламентарним групама.

Једна ненормалност повлачи за собом другу, крупнију.

Природна је ствар, да озбиљност посла око „споразума“ са радикалима захтева рашчишћење односа радићеваца са тзв. опозиционим блоком. Радићевци су загрејани за споразум и они осећају, да је нужно кидати везе са блоком. Заједничари опет нису за споразум са радикалима и они не дају, да се кида са блоком.

Радикали, међутим, не могу да верују у озбиљне склоности радићеваца за споразум, док постоји њихова веза са блоком. Та веза са блоком нема у томе послу око споразума своје етичке основе. Она је сасвим другог карактера, него је веза, која постоји између радикала и самосталаца.

Ми тврдимо стога, да је баш та веза радићеваца са блоком већа сметња споразуму између радикала и радићеваца, него што су томе споразуму сметња г. Прибићевић и самосталци, како се обично тврди.

Радићевци треба, да ове своје чудне односе доведу једном у ред.

Ив.

СИТУАЦИЈА

Одбор је верификовао радићевске мандате!

— Њ. В. Краљ код г. Пашића — Аудијенције — Експозе министра финансија — Седница Народне Скупштине — Свађа на седници законодавног одбора —

МЛ. БЕОГРАД, 22. јуна. Г. Пашићу је кренуло на боље. Он се постепено опоравља. Код њега је било данас у посети више политичара (Аца Станојевић, Нинчић, Б. Максимовић, а вечерас и г. Перић), а на свом повратку у Београд, посетио је г. Пашића и Њ. В. Краљ са Краљицом.

Данас ситуација бележи важан политички догађај: верификацију анкетованих радићевских мандата. Опозиција тврди, да ће радикали и после овога затезати са извештајем Скупштини, али се са меродавне стране тврди, да ће извештај доћи на дневни ред још ове недеље,

Парламентарни одбори су наставили свој рад.

*

У 3 сата после подне Њ. В. Краљ је допутовао возом у Топчидер. Дочекали су га на станици: гг. Радојевић, Максимовић, Дамјановић и П. Гавриловић, управник двора.

Краљ је са станице свратио у вилу г. Пашића и остао са њим око 1 сата у разговору. Г. Пашић је том приликом већ најавио Њ. В. Краљу, да ће мандати радићеваца бити верификовани.

Око 4 сата, Краљ је дошао у Двор. Први је примљен у аудијенцију г. др. Нинчић, а одмах за њим и г. Максимовић, који су Краљу поднели реферате о спољној и унутрашњој политици.

*

Финансијски одбор је одржао данас своју седницу за претрес закона о буџетским дванајстинама. Пре тога је одржана кратка конференција министара.

У свом експозеу, министар финансија г. др. Стојадиновић је изложио главне правце владине финансијске политике

Нове дванајстине износе 4 милијарде и 150 милиона или за 85 милијона мање према пређашњим. То је резултат заведене штедње.

Издаци за пензије су велики. Све пензије падају на терет државе, јер су укинути пређашњи пензиони фондови. Исто тако реактивација пређашњих чиновника преставља велики терет.

Биће потребно вратити се на пензионе фондове, а за сада је предвиђено у фин. закону, да реактивирани пензионери морају провести у држ. служби најмање 3 године, да буду пензионисани по новом закону.

Чиновнички закон кошта више, него је предвиђено. За обавезе из ранијих годиоа унесено је 40 милиона динара. Пазиће се најстрожије на примену чиновничког закона.

Наши држ. дугови нису велики. Нема летећих дугова, као ни дуговања од неких 2 милијарде, о којима пишу новине. Највећи издаци су код саобраћаја. Бонови у циркулацији (96 мил.) исплаћују се о роковима.

Цео држ. дуг износи 30 милијарди заједно са ратним дуговима.

За пут Београд—Котор треба још 200 мил. динара. Одобрени су кредити за довршење и подизање оружних и војних објеката. За нове пруге 900 мил., за инвалиде 33 мил., а за пољопр. кредит 25 мил. дин. За полицију повећан је кредит за 10 мил. дин. Укупне уштеде износе 145 мил динара.

Експозе је примљен повољно.

*

Седница Нар. Скупштине је према ранијем споразуму шефова група због рада верификационог одбора после краћег рада, на коме је примљен предлог Смодеја о помоћи пострадалима од поплаве у Словеначкој, одложена за сутра.

Остали одбори су радили. На седници законодавног одбора дошло је до бучне свађе између дра Тадића и дра Жанића.

Позив на претплату

За који дан навршује се 1. јули, када „Застава“ улази у друго полугодиште. Позивамо стога већ сада наше поштоване претплатнике да своју претплату обновити изволе, како се не би морао обустављати лист. Толико пута је наглашавано, па држимо да је непотребно и сада наглашавати да „Застава“ живи једино од својих претплатника и оглашивача, те да је једино на њих и упућена.

Не одговарати својим обавезама према листу, значи, свесно копати раку једном нашем најстаријем народном листу, који већ преко пола века стоји у служби Српскога Народа. Зато је најсветија дужност свакога нашег претплатника да најтачније обнавља своју претплату и да не чека да буде опомињан.

Дужнике пак опомињемо да што пре измире свој дуг, како их не би морали предавати суду и њихова имена износити на јавност. А то несавесни претплатници и заслужују.

Претплата на „Заставу“ износи на пола године 150 динара, на четврт године 75 динара, а на један месец 25 динара. Новац се шаље на Администрацију „Заставе“ Нови Сад, Ђуре Јакшића 14.

Нови Сад, јуна 1925.

Администрација „Заставе“ Нови Сад.

Читајте „Заставу“

Политичке вести

Тежак положај француске владе

Услед енергичне борбе која је настала између француске владе и комуниста, положај Пенлевеа врло је тежак. Догађаји у Мароку још никако да испуне очекивања и обећања, која је француска влада стављала у изглед јавности и то необично иде у корист комунистима, који све више успевају својим антимилитаристичком пропагандом. Национални блок је прекинуо своју борбу против владе, очекујући исход догађаја у Мароку. Но ако се неуспеси француске војске а даље буду низали, онда ће неминовно и национални блок ступити у акцију против Пенлевеа.

Дипломатски спор између Италије и Афганистана

Пре извесног времена убијен је у Афганистану италијански мерник Ђовани Пиперно, син председника италијанске коморе. Због овога убијства италијанска је влада упутила Афганистану енергичну ноту, у којој је тражила, да влада Афганистана јавним манифестом осуди гнусни тај злочин, да породици убијеног плати одштету и да Италији плати две хиљаде фунти стерлинга за казну. Одговор афганистанске владе још није познат.

Акција Москве у Кини

Антиевропејски немири у Кини још увек узимају јачег размера. Бољшевици стално шаљу не само новчане потпоре штрајкачима него и агитаторе па чак и оружје. У руској црвеној војсци и у некадањој чеки био је врло велик број Кинеза из Манџурије; ти су Кинези били најпослушнији и најкрволочнији извршиоци бољшевичких злочинстава. Сада су бољшевици све те Кинезе послали у Кину да онде шире комунизам и да дигну бољшевичку буну.

Немачка тражи евакуацију Рурског подручја

Немачки канцелар др. Лутер одржао је недавно у Диселдорфу велик говор, у коме је истакао становиште немачке владе према осталим великим силама. Лутер је пре свега нагласио, да Немачка очекује и тражи евакуацију Рурског подручја још у току овога лета. Што се тиче питања разоружања, то се Лутер бајаги чуди, како то савезници могу тражити од Немачке да се потпуно разоружа, а сами се све више оружају иако је Немачка већ потпуно разоружана. Лутер је најзад ударио у стару и познату немачку песму о некаквом општем светском разоружању без којега неће моћи бити обезбеђен светски мир. Немачка дакле хоће да се извуче из обавезе разоружања.

Изложба мале деце

Позивају се матере које имају лепу и здраву малу децу од 6 месеци до 2 године, да их донесу на изложбу, која ће се одржати на Видов-дан 28. јуна о. г у 3 сата по подне у Дому Народ ог Здравља у променади. Поделиће се 10.000 динара за награду десеторо најбоље деце, а друга лепа деца добиће за успомену дипломе. Да би родитељи чули претходно лекарско мишљење треба да донесу децу свакодневно од 1—2 сата после подне у Дом Народног Здравља (променаду). Том приликом ваља да донесу какву сведоџбу из које се види колико је дете.

—

Страдање и пропаст народа српског у Румунији 7

— Црквена власт Српска —

— IV. Саблазан —

По манастиру и око манастира, пред очима братије, ђака монашких питомаца и осталог особља, стално се мотају неке младе у налорфане женске; намесник је самовољно, познанице своје девојке за вешерке узео — и ако су му се старије и часне женске нудиле. Ова се послуга дању, по собама и ходницима кикоћу и врзу, те читаву кућу узбуђују и узнемирују. Ђаци се туже на хрђаво прање, да им рубље жути и труне и да често наилазе намесника, као наставника свога, са тим девојчурама, у саблажљивим сценама.

— V. Пркос и злоба —

Брата Виктора, већ месецима мучи са рђавим становима — собама. Прву — дао му је са пуно гада и стеничаву, које су га гризле, страхом и бесаницом убијале. Другу — пуну мишева и смрада са полупаном фуруном, од чијег се дима у сну, замало угушио није. Своје је пак собе краљевски удесио. Вредност само намештаја његових соба 40 хиљада леја износи.

Ово су тек само на дохват изнешена неваљалства, тога беднога брата, чему су сведоци: потписана братија, Никола шумар, куварица Роза, кочијаш Коста, кључар Сава, покућар Пера и други. Ми смо идеално и поштено схватили свој св. задатак и тако велику и важну дужност, коју сте нам наметнули, у руке предали и одговорним учинили. И само Бог види с колико смо искрености и љубави пригрлили ову св. ствар. Па зато нека и Високопречасни на Бога помисли, те ће и сам увидети, да оваково стање и прилике у манастиру, бацају и манастир и братију и школу и ђаке у сигурну срамоту и пропаст.

Овде нема ни злобе, ни клевете, ни гадних намера — већ само горке истине и љубави за добрим. За то с правом очекујемо и верујемо: да ћете праведан и неумитан судија бити, те у интересу части и добра св. цркве и народа нашег, одмах намесника вашег са управе манастира уклонити, наставничке дужности решити и по монашким правилима, примера ради, строго казнити.

У ман. Бездину-монашкој школи.

Љубећи руку — ваша братија

Виктор Љубичић с. р.
јеромонах-наставник

Пантелејмон Дошен с. р.
јеромонах-наставник.

Но, услед тога, што смо на све нова, страшна откривења наилазили и грдна разочарења доживили, принуђени смо били у брзо, и дне 22./I. 1923., епископс. Викару и следећу поднети „Тужбу“.

Доласком епископс. Викара у Темишвар, г. Архим. Стефана Николића г. 1919, смењена је дотадишња управа манастирска и за намесника постављен је јером. Георгије Драгић. Од тога доба до данас, почињене су у овом манастиру Бездину, такове крађе и неморални чини, какови су до данас нечувени у аналима калуђерског живота. Пљачка на милионе износи; манастир је сасвим упропашћен и цео овдашњи народ српски у Румунији, саблажен је, ожалошћен и огорчен је тиме.

Нама је немогуће тачну слику несавесности изнети, јер нам је немогуће до рачуна доћи и све тачно истражити. За то само неке чињенице наваћамо, у циљу: да савесној комисији као почетни материјал послужи, за испитивање и проналазак потпуне истине.

1. Намесник Георгије Драгић, пуки је сиротан по кући и родитељима. Отац му, мати и сестра, туђи су раденици и служитељи били. И он је сам, до доласка у манастир г. 1919. сиромах калуђер био. Но данас, за непуне три године дана живота на управи манастирској, он је купио и стекао:

а) У селу Наћфали, салаш са зградама, пун говеда, коња, оваца и економског материјала са 150 ланаца земље — у ком и рођаци његови, само у малом проценту удела имаду.

б) У Сараволи родноме месту, унапредио је родитељску кућу и 10 ланца добре земље купио.

в) Да има и готовине у новцу, које је у разне банке, у Араду и на другим местима уложио и да свота на пола милиона износи.

г) Да је баш за ових скупих и чемерних дана, за себе наручио и донео, такав фини собни намештај, који 40 хиљада кошта. Да је ово он све од манастира опљачкао, јасно је то и познато свој околици и народу, а што је главно, несумњиво то доказују и чињенице т. ј. два документа, за које смо сазнали. Један од ових — „уговор“, о земљи и салашу, које је само привидно спроведено на Георгијеве рођаке, а други је „списак“ уложних књижица, банке и своте, које су на Георгијево име уложене.

Триумф младих уметника Новосађана

— Са концерта Браце и Душка Јовановића —

У прошлу суботу имао је Нови Сад своју велику музичку сензацију. Тај дан су, после одсуства од више година, одржали свој концерат ова два млада уметника, синови овдашњег фотрографа г. Панте Јовановића. Огромна сала хотела „Слободе“ била је готово дупком пуна: цео Нови Сад, и Срби и остали суграђани, похрлили су у њу, да опет чују свирку својих младих суграђана, који су им у великом свету осветлали образ.

Одмах у почетку концерта смо, са великом радошћу, могли констатовати, да се је за ових неколико година таленат нашег Браце тако и у дубину и у ширину развио, да он данас стоји, с пуним правом, у првим редовима светских уметника на виолини, а његов за три године млађи брат Душко развио се у правог и веома респектабилног виртуоза на клавиру.

Тон Брацин је велик, сочан и фасцинирајући у кантилени, а у флажолету фрапантно леп. Техника му је тако савршена, да за њега не постоје у том погледу тешкоће: он тако свира, да изгледа да виолина сама од себе пева. Али најглавније је она света озбиљност и она душевна и музичка дубина, с којом он интерпретира композиције. Можемо рећи да је подједнако јак и у модерном и у класичном репертоару. Ко са онаким размахом, у стилу, али без и труни доктринарства, може да изведе Бахову „Шакону“, као што је то учинио наш Браца, тај стоји на темељу на којем може слободно зидати поноситу зграду из целокупне музичке литературе. Ко је успео да пије воду са кристално чистог извора Бахове уметности а да га не помути, тога је тај Титан благословио на велик и плодан уметнички рад.

Програм је био ванредно интересантан, јер нас је упознао са неким енглеским композицијама, које се код нас ретко чују. То су све краће ствари, али захтевају велику вештину у извођењу, — коју је наш млади Душко фрапантно испољно и као солиста и као акомпањатор. Као солиста је веома лепо интерпретирао клавирске композиције Сајрила Скот-а, Франк Брица, Пик Манцали-а и Томаса Денхила. Особито је ефектна Брицова „Фијерфлајс“ и Денхилова „хумореска“. Од овог последњег је и дуо за виолину и клавир „Каприс“, који је овај посветио нашему — Браци, и који су ова наша два млада уметника са пуно темперамента, према бизарности саме композиције, извели. Од модерниста био је на програму и концерат Глазунов-а а-мол, за виолину и клавир. Широка „рускаја натура“ пролази и кроз ову композицију, коју је наш Браца са својом словенском душом потпуно усвојио и дивно извео. И Чех Сук је био заступљен на програму са својом чувеном и дивном „апасионатом“ и „Шан д' амуром“, за виолину и клавир — ствари сасвим у модерном духу а тако и интерпретиране и Брацом и Душком.

Како је изведена Бахова „Шакона“ за виолину соло — већ смо споменули. Али и генијални и несрећни син великог Себастијана, Фридеман је био заступљен на програму у своме „Граве“ за виолину и клавир, у преради јединственог Фрица Крајзлера. Монументални тон Брацин, дивна кантилена и оркестрални размах, су нас очарали у овој класичној композицији.

Велика соната за виолину и клавир Белгијанца (али који је радио у Паризу) Сезара Франка, је представљала на програму француску музику. Та соната важи као пробни камен и за виолинисту и за акомпањатора. У тој сонати, која је пуна агитације Берлио-вог круга, али са озбиљним и мајсторским вођењем слободног става (Satz) и особитом хармоничком финесом, што све одликује великог Сезара Франка, показали су сав свој мајсторлук и наш Браца и наш Душко.

Аплауз је био тако френетичан да је морало бити и додатака. Браца је дао додатака, а међу њима Wiegenlied (Schubert), Serenade Espagnole (Chaminade), Londonderry air (Alt Irisches Lied), Walzer Brahmsa, Variations on a theme by Correlli, Ave Maria (Schubert), Rondino (Beethoven). и Душко: Reflets dans l' eau Debussy. Право је да споменемо и утицај, који је имала и још увек има на наше уметнике њихова заслужна мати, која је са њима нераздвојна и у путовању широм целе земаљске кугле, а која се за њих бринула и са њима заједнички борила, док нису стигли на оне сунчане висине у уметничком свету, на којој се данас налазе. Са сваким даном, са сваком годином ће њихова уметност постајати све дубља, тако да можемо очекивати, да ће име нашег Браце прећи у круг оних музичара-виртуоза, чија имена остају забележена у историји музике. И нашег Душка чека сјајна будућност.

Хвала нашим дичним младим уметницима, нашим драгим суграђанима, на ванредно лепом и дубоком уживању, које су нам пружили на овом концерту, и нека нам је дозвољено да изразимо жељу, да нам што чешће долазе: триумфалан дочек им је увек загарантован!

О. С—ић.

Из суда

Епилог једне женске свађе

Једног дана дошла је Магдалена Марлог у авлију куће Николе Дамјановића на Карађорђевој пустари упитала уд. Јелену Дамјановић зашто је говорила да она Магдалена, има љубавних веза са неким Алексом Живковићем са пустаре Карађорђево. На то је Јелена ухватила Магдалену за косе па дозвала своју снаху Косану, која је дошла и једним багреновим штапом тукла Магдалену док ју је Јелена држала за косе, те тако Магдалени нанела тешку телесну озледу. Због овога је сресни су у Б. Паланци казнио Јелену и Косану Дамјановић са по три дана затвора и по 150 динара новчане казне. Осуђене су апелирале против ове пресуде, али је и новосад. окр. суд потврдио пресуду сресног суда.

Због недозвољеног ношења оружја

Призивни сенат новосад. окр. суда данас је потврдио пресуду сресног суда у Бачкој Паланци, којој је Јаков Лаутенберг кажњен са 300 дин. новчане казне због недозвољеног ношења ловачке пушке и на плаћање свих парничких трошкова. Сем тога је пушка конфискована.

Свађа између девера и снахе

Драгиња уд. Паје Веселиновића са Ченеја тужила је суду свога девера Љубомира Веселиновића из Ченеја ради тога што јој је нанео телесну озледу.

Једнога дана дошао је оптужени Љубомир у кафану уд. Драгиње и када му је ова донела вина Љубомир јој је рекао да јој вино не ваља ништа јер у вино сипа воде. Стога су се поречкали и у препирци Љубомир ухвати Драгињу, обори је на земљу и истуче.

Због овога је новосад. сресни суд осудио Љубомира Веселиновића на 8 дана затвора и 300 дин. новчане казне. Новосад. окружни суд потврдио је ову пресуду сресног суда.

Истукао га

Лазар Веселинов из Руменке тужио је суду Владу Дамјанова редара из Руменке, што га је једног дана у једној међусобној препирци Дамјанов напао и истукао. Због телесне озледе коју је Дамјанов нанео Веселинову новосадски сресни суд казнио је Дамјанова са 300 динара главне и 200 дин. споредне новчане казне.

Против ове пресуде осуђени је апелирао, али је новосад. окр. суд одбацио призив осуђенога и потврдио пресуду сресног суда.

Дрскост кафеџије

Г. Милоје Радуловић судија нов. окружног суда тужио је Тасу Максимовића кафеџију месне гостионе „Босна“ ради увреде части.

Таса Максимовић био је у Београду, и тамо добро познат, 25 година гостионичар где је такођер држао гостиону „Босна“ где је за кратко време зарадио велике новце.

Пре кратког времена једне вечери око 8 сати судија г. Радуловић поручио је код „Босне“ за вечеру пуњене паприке, али их је одмах повратио натраг с мотивацијом да смрде. Касније око 1/2 10 сати г. Радуловић седео је пред „Босном“ са судијом г. Пејовићем и г. Спиром Стаменковићем новосадским трговцем, тада му приступи кафеџија Максимовић и осорним гласом га запита зашто је повратио паприке, а када му је судија г. Радуловић одговорио да их је вратио стога што су смрделе, Максимовић одговори: „За тебе нису пуњене паприке него качамак и пасуљ“. Затим му је рекао да му смрди нешто, што често пута фактички смрди.

По овој ствари данас је одржана расправа у новос. сресном суду, код судије г. Радослава Марковића. Оптужени је признао да је наведене речи казао г. Радуловићу, али каже да је био љут што му је повратио паприке а нису смрделе. Као сведоци у овој ствари саслушани су г.г. Стаменковић и Пејовић, који су потврдили наводе тужитеља.

Суд је на концу, сматрајући да ово није одвећ груба увреда, осудио Максимовића на 1000 динара новчане казне и на плаћање свих парничких трошкова. Против пресуде није нико апелирао.

Новосадске новости

Нови Сад, 22. јуна.

— **„Народна Одбрана“ у Новом Саду.** У недељу 21. о. м. заказана је посета Народне Одбране из Београда. Око 12 часова појавио се на видику окићен брод „Александар“ са гостима. Када је брод стигао до обале, захорили су се поклици: „Живели!, Здраво!“ а музика са брода је интонирала један марш.

По томе су се гости искрцали и пошли на челу за музиком у град. Госте су дочекала сва културна и трговачка удружења, а запажено је и неколико шефова државних надлештава. У граду су се гости пред градском кућом растурили и отишли на ручак. После подне приређен је у Стрељани концерат, на коме је учествовала војна музика. Увече око 7 часова, гости су се са музиком вратили на Дунав, где су се укрцали у брод, праћени поклицима и поздравима Новосађана.

— **Због лоше сведоџбе у — Африку.** Јуче је полицији поднета пријава да су три новосадска гимназијалца, ученика петог разреда, оставили своје породице и побегли у свет. Они су оставили писма из којих се види да су ее на овај корак за то одлучили, јер су на испиту пали. Ђаци веле да одлазе у Африку, да оданде потраже бољу срећу.

Са собом су понели и један револвер и ловачки нож, који су украли од куће. Полиција је послала распис свима властима да ове одметнике ухвате и спроведу у Н. Сад.

— **Џепна крађа.** Шарлота Гутман, рођена Адлер, са станом у Футошкој улици 8. пријавила је полицији да јој је јутрос на пијаци непознати лопов украо ташну, вредну 400 динара са 200 динара готовог новна и још неким ситницама. Полиција је повела истрагу да пронађе лопова.

Награда „Народнога Дела“

Народно Дело одређује сталну годишњу награду од 100,000 динара за народу најкориснију књигу. На последњој седници овог културног друштва за просветну и националну пропаганду одлучено је, да се награда додели књизи „Народни лекар“, коју је написао наш познати књижевник и пропагатор за народну хигијену г. др. Добра Гер. Поповић, помоћник Министра Нар. Здравља на расположењу и радикални народни посланик. Ова књига, написана популарним језиком у књижевној форми на преко 600 страна са 400 слика и 3000 поука садржи на стручној основи излагање свих болести и појава у вези са здрављем људским. На овом значајном послу г. Поповић је радио са још једанаест чувених лекара из свих области медицинске струке.

Ова књижевна награда од 100 000 динара, највећа је, која је до сада код нас одређивана у ову сврху, и по висини својој једнака је предратној Нобеловој награди.

ВЕСТИ

— **Дежурство у лекарнама града Н. Сада.** Од **17.** до **23.** укључиво лекарне Гросингер (Трг Ослобођења) и Машић (Темеринска ул.).

— **Амерички гости.** У великом свету све је веће интересовање за нашу државу и наше лепе крајеве. Лепота нашег Приморја рашчула се већ и у Америци и током овога лета долази посебна група америчких излетника од 400 особа, који долазе на излет у наше приморске и друге крајеве.

— **Норвешка очекује Амундзена.** У Норвешкој се већ чине припреме за дочек Амундзена и његових пратилаца. Нарочито се Осло, престоница Норвешке спрема, да достојно дочека свога сина, који је имао толико храбрости и среће, да је у своме истраживалачком путу доспео до осамдесетиосмог степена северне висине.

— **Председник Пољске у Прагу.** Чехословачки листови доносе полузванично саопштење, да ће Војћеховски, председник Пољске републике ускоро доћи у Праг. Долазак Војћеховског неће бити званична посета; он долази у Праг са неким члановима пољске владе ради важних политичких преговора.

— **Железничка несрећа у Америци.** Код америчке вароши Хакетстауна десила се недавно страховита железничка несрећа. Један излетнички воз срушио се са високог насипа и затрпао под собом путнике. Број мртвих 42 а оглеђених је неколико стотина.

— **Нов серум против туберкулозе.** На седници париске лечничке академије прочитан је ових дана извештај о успеху новог серума против туберкулозе. Већ три године се употребљује тај нови Калметов-серум; на париском пастеровом заводу каламљено је досада неколико стотина деце тим серумом и сва су деца сачувана била од туберкулозе.

— **Конгрес Трговачких Омладина у Скопљу.** Чланови Н. Т. О. који желе да се прикључе делегацији когреса нека се пријаве код г. Јоце Рајковића, представника делегације у канцеларији „Фрушкогорца“ творнице шампањера палата „Елита“ или у вече у омладинском дому најдаље до 24. јуна о. г. Сви изасланици имају повластицу вожње у пола цене. Ово је лепа прилика за наше Омладинце, да виде Скопље и старине српске у отменом трговачком друштву. Из Скопља ће се правити излет до знамените и песмом увенчане „Шар-Планине“. Умољавају се г. г. шефови у колико неће сами суделовати да даду они помоћницима допуст који су у могућности да се прикључе делегацији. У овој „морд-сезони“ то пар дана неће играти никакву улогу. Нови Сад, 20. јуна 1925.

— **Бечкерек седиште епископије.** У кругу бечкеречке српске православне црквене општине већ одавно је покренута акција, да се седиште горњо-банатске епархије смести у Бечкерек. Недавно је у овој ствари потражила посебна депутација Бечкеречана и самога епископа дијецезана др. Летића, који је обећао, да ће на надлежном месту црквених власти порадити, да се жељи бечкеречких православних изађе на сусрет и да се епископско седиште пренесе из Кикинде у Бечкерек.

— **Борба против неморалних позоришних комада у Енглеској.** У послератним годинама и у Енглеској се на позорницама све више одомаћују шале, које су више неморалне но масне. Ствар је већ толико дозлогрдила, да је у Лондону образован одбор за пропаганду борбе против неморалних позоришних игара.

— **Дежурство у лекарнама града Новог Сада.** Од 24. до 30. односно до 31. лекарне Југовић (Јеврејска 6.) и Попић (Пашићева 6.)

Метеоролошки извештај

Ваздухопловне Метеоролошке Станице у Петроварадину

од 22. јуна у 8 часова

Петроварадин (Нови Сад): ведро; температура 22·3° Ц.
Београд: ведро; темп. 21° Ц.
Загреб: облачно¹/₄; темп. 18° Ц.
Љубљана: облачно¹/₂; темп. 15° Ц.
Сарајево: ведро; темп. 14° Ц.
Мостар: ведро; темп. 20° Ц.
Скопље: ведро; темп. 27° Ц.
Котор: ведро; темп. 22° Ц.
Сплит: ведро; темп. 19° Ц.
Ниш: ведро; темп. 19° Ц.

Опште стање времена

Средиште се слабога притиска (753 мм) налази на Северном Мору где изазива јаке ветрове. Али се нагло испуњава, а испуњава се и делимични минимум југоисточно од нас. Око Белог Мора и Кавказа јача велики притисак (766 мм) исто и на Исланду (768 мм). Али има јаких ветрова и у Лионском заливу, а ведро је једино на јужним полуострвима. Кише има већ и на бечким вратима, а топлота је спала у свој средњој Европи, па и на нашем југозападу.

Прогноза за 23. јуни

У нашој држави барометарски притисак неће показати знатних промена, ветрови ће остати слаби, на југу ће бити већином ведро, на северу облачно са местимичном кишом. Топлота ће на југу појачати, на северу ће остати ниска.

Соколство

Соколски дани у Београду

За неколико дана зацрвенеће цео наш лепи Београд од соколских кошуља, јер долазе Соколи из целе наше државе. Долази соколска елита с правом можемо рећи, јер то су наши најбољи и изабрани вежбачи и вежбачице, који ће у међусобним натечањима да полажу строге јавне испите. Нема соколане у нашој земљи, где се сада са пуно паре не ради. Све се припрема за те велике дане и свако друштво са пуно самопоуздања приступиће тим натечањима. Бачка жупа као наша најјача соколска жупа мора и овог пута себи осветлати образ. Уверени смо да ће и на том пољу бити међу првима.

Припреме за ове велике дане у Београду већ су готове. Осам одбора раде неуморно и дању и ноћу, што нам јамчи, да ће све ићи глатко и добро.

Програм у главном је следећи:

26. јуна целог дана причекивања утакмичара. На станицама железничкој и паробродској раде соколске канцеларије, из којих се упућују гости на ночишта.

27. јуна у 6 часова почињу утакмице на игралишту спорт-клуба Соко у Кошутњаку. Утакмице трају цео дан.

28. јуна од 6—10 часова наставак утакмица од јуче и завршне утакмице за првенство Југословенског Соколског Савеза. Нарочито изасланство утакмичара одлази у Београд, да присуствује парастосу Косовским јунацима у Саборној цркви.

У 10 часова главна проба за јавну вежбу.

Иза пробе свечана поворка кроз град.

У 16 часова јавна вежба, на којој учествују сви такмичари, чланови и чланице, као и мушки и женски подмладак те деца Београдске соколске жупе.

У 21 сат соколска веселица на игралишту у Кошутњаку.

29. јуна излет учесника лађом до Смедерева.

Наређења за друштва Бачке жупе.

Сви утакмичари и утакмичарке морају доћи 26. јуна по подне у Нови Сад одакле се под водством начелника жупе у 5 сати по подне возом полази у Београд и то равно у Кошутњак, где ће бити удешено за преноћишта. Исхрана је заједничка, те сваки има понети прибор. Сви утакмичари односно утакмичарке имају понети собом свечано одело, јер ће на Видовдан учествовати у свечаној поворци и по подне на јавној вежби.

На Видовдан 28. јуна приредиће се у Београду свечана поворка и савезна јавна вежба, па се позивљу сва друштва, да у што већем броју учествују. Воз креће из Новог Сада у 4 сата из јутра на Видовдан. Друштва, која имају заставе, нека их са собом понесу. То исто вреди и за друштва са фанфарама.

Пошто је нашој жупи Београд тако близу, несме се догодити, да која друга жупа буде са више учесника заступљена. Ми морамо бити и ту на првом месту, те стога браћо и сестре на посао. Велика и пријатна вас дужност чека. Испуните је тачно и савесно са познатом соколском љубављу и дисциплином. Пођимо сви без изнимке у Београд. До видова. Здраво.

БЕРЗА

Новосадска продуктна и ефектна берза.

Нови Сад, 20. јуна 1925.

Тенденција непромењена.
Нотирано је:
Пшеница бачка —·— до —·—
Јечам: бачки —·—.
Зоб: бачка —·—.
Кукуруз: бачки 182 50 до 182 50.
Брашно: пшенично бачко № 0gs —·— № 0g —·— № 2 610 — № 5 —·— № 6 —·— № 7 —·— № 3 за пићу —·—.
Мекиње: пшеничне бачке —·—

ПОДЛИСТАК

„ВИ ЋЕТЕ ДО КОСМАЈА ДАЉЕ НЕ!“ 4

— (Успомена из год. 1914.) —

Ту беху измешани и лешеви српских војника а оно нешто што је још на животу остало одма се повукло када смо ми на њихова места дошли. Када је био размештај готов дође ордонанс и од комдта батаљона са вешћу да сви официри са својим старијим подофицирима дођу њему доле у кућу, која је била осамљена у једној малој ували. Ту смо добили наређења „...да се под сваку цену овај положај мора одржати док не дођу нова појачања“, а претходно имамо да од сваке наше чете пошаљемо, ради извиђаја, патруле, које морају бити поверене најбољим подофицирима и војницима. После, када нам је све то поновио и наш комдт. пука — доцније — како смо чули командант места у Крушевцу за време окупације — злогласни опуков. Јамницки пође с нама и наш мајор у саме положаје, да сачека непосредно извештаје извиднице. Доста је чекао на извештаје али од извештаја ништа. На брзо формирају нове извиднице али и од њих такођер никаква гласа. Тек после неког времена вратише се два-три војника од њих доста усплахирено и рекоше мајору, да су све извиднице заробљене а они „умакоше“. Како „заробљене“ рече бесно мајор, „када ни нема Срба, јер досада ни један метак са њихове стране није пао“. Они су побегли, биће оптужени ради велеиздаје и т. д.“ Извиднице се нису више ни слале. Ми, уморни и превладани сном (јер је већ поноћ превалила) заспасмо и у сред зиме на висини од 700 метара нисмо од умора хладноћу ни осећали. Около је била гробна тишина, ни једног метка за време читавог горе споменутог догађаја није ни са једне стране пало! Аустријска команда је према томе, то се једино данас може закључити, држала, да пошто са стране непријатеља нема пуцања значи да је у врло незнатном броју, те несме да се јави, стога ће се, чим започне свитање, ићи напред и просто прећи вис и спустити према Младеновцу. Заиста тако је и било.

Рано у јутру, када се мрак већ губити почео, долази наређење, да се опрезно и лагано пође напред. Када смо прошли још кроз један узан јелови шумарак а не превалисмо ни добрих 50 корачаја, на једном се осу на нас једна ураганска пушчана и митраљеска ватра. Ко на команду падосмо пред куглама, које су код неких већ учиниле крај патњама, који оставише своје кости на ономе месту, где их је српска кугла нашла! Нисмо се дуго мицали нити је пак са наше стране давана каква команда да се пуца. Хтедосмо да се бар нешто укопамо али ни то није било могуће, јер под нама баш, небеше чиста земља, него камен са којим смо после забарикадирали главе да се сачувамо. Ми изгубисмо везу са нашом командом. Чујемо мајорову жвиждаљку, чији нам је звук ужасно мрзак био, а даје знак да се пуца. Паљба и са наше стране отпочне. Пуцало се само горе у ваздух! Спочетка доста живо, а доцније око 10 до 11 сати све лакше и лакше. Ту малаксалост у паљби наравно да је и наш мајор опазио, те се некако дошуља пузећки до нас, да види шта је. Усправце није могао ићи јер би зацело добио куглу у главу, а када је пузио није био опажен. Рекосмо му да је муниције све мање и мање а неки војници је у опште више немају. Дај брже да се муниција достави! Али како? Када одредисмо неке војнике да сиђу доле у шуму да тамо приме муницију, неће ни један да иде, јер зна да неће ни до шуме доћи па ће бити сравњен са земљом, неки опет мумлајући добацују да би било боље да нам бар хлеба и воде пошаљу место муниције, јер од јуче пре подне, нити су јели нити пили. Муниција се некако докотура до нас. Али је сада треба раздавати. Нико неће себе да рескира да отвори сандук, што се неможе лежећки. И тако та муниција остаде на ономе месту камо су је и донели. Чујемо мајоров глас. где бесни и прска, мислисмо, нека виче, али ако сме нека овамо дође Наша ситуација је била непријатна. Ни на небу ни на земљи! Када смо се предали судбини, прависмо и шале довикујући један другом.

ЗА УРЕДНИШТВО ОДГОВАРА
МИЛАН МИЛАНОВИЋ

Државна Болница — Нови Сад

Број 651/1925.

Набавка болничких потреба

У смислу прописа чл. 82-92 Закона о држ. рачуноводству те изменама и допунама тога закона — Одељак Б. — уговори и набавке, расписује управа ове болнице, 1. писмену офертану лицитацију за набавку и испоруку животних и других намирница потребни за опште издржавање болнице и исхрану болесника у времену **од 1. септембра, до 31. децембра, 1925. год.**

Лицитација се одређује на следеће дане:

1) Дана 20. јула, 1925 у 11 сати пре подне за набавку меса и масти у месечној вредности од 50.000 Динара.

2) Дана 21. јула, 1925. у 11 сати пре подне за добаву $^1/_3$ бела и $^2/_3$ црна хлеба те брашна бр: 0 и бр: 2 по потреби, а у месечној вредности од 30.000 Дин.

3) Дана 22. јула 1925, у 11 сати пре подне за добавку слатка млека, домаћа сира и кајмака у месечној вредности од 25.000 Динара.

4) Дана 23. јула, 1925 у 11 сати пре подне за добаву шпецерајске, бакалске и колонијалне робе у месечној вредности од 30.000 Динара.

5) Дана 24. јула, 1925. у 11 сати пре подне за добаву земаљски производа људске хране као: кромпира, пасуља (сува и зелена) лука, купуса слатка и кисела, патлиџана, паприке зелене итд. у месечној вредности од 25.000 Динара.

6) Дана 25. јула, 1925. у 11 сати пре подне за добаву 75 хвати (300 мет.) тврда горива дрва — здраве букове или грабове те храстове или церове I. класне цепанице.

Позивајуе се заинтересована лица, да своје запечаћене понуде таксиране са 100 Динара таксене марке, тачно до 10·30 сати горе наведена дана поднасу управи болнице. На касније поднешене понуде неће се узети у обзир.

Осим прописне таксе на понуду, дужан је понуђач својој понуди приложити и уверење о наплаћеној тромесечној порези унапред.

2) Уверење трговачко—обртничке коморе, да има право обрта (обртница).

3) Признаницу да је положио 10% кауцију која се потражује за лиферацију дотичне робе. Кауција се полаже на каси Државне Болнице Нови Сад у готову или вредностним папирима.

За лиферацију поједини артиклова тражи се следећа висина кауција: За артикл под ред. бр. 1.=20 000 Динара, ред. бр. 2.=12.000 Динара, ред бр. 3.=10.000 Динара, ред. бр. 4=12 000 Динара, ред. бр. 5.—10 000 Динара, ред. бр. 6=6000 Дин.

Добављач је дужан да сноси све државне и општинске дажбине у сваком %, које се од дотичне лиферације расписују.

Поближи услови могу се добити у канцеларији Државне Болнице Нови Сад сваки дан са време званичних часова.

Нови Сад 18. јуна, 1925. год.

1330 1—3 Управник Болнице
Др. Трифковић

Важно! **Важно!**

Гвожђарске трговина

Иватовић и Коларски, Н. Сад

Темеринска улица 25 број

Препоручујемо своје богато стовариште све у гвожђарску струку спадајуће артиклове као: **осовина, гвожђа, плеха, грађевинског окова** а нарочито истиче најбољи квалитет **турских коса** и све остало. Јамчимо за „солидну послугу и најјефтиније цене.

1264 3—12

Огласујте у „Застави"

Дражбени оглас

Срп. прав. црквена општина у Бајши, намерна је извршити спољашњу оправку цркве, у коју сврху одржаће јавну усмену дражбу на мањак, 7-24. јуна 1925. т. ј. на Иван дан после подне у 2 часа у српској школи; по прорачуну износи оправка на 48.000 Динара. Услови се могу видети код перовође Саве Милетицког, Српска улица 139 број.

Бајша, 5-18. јуна 1925. год.

Сава Милетицки перовођа — **Александар Радонић** председник.

1315 1—2

Бр. 1480/925.

Објава

Политичкој општини и Школском одбору у Шајкашком Св. Ивану потребно је 102. хв. тврдих првокласних букових или грабових цепаница од двогодишње сече.

Рок пријаве (оферта) је 15. јули о. г.

Рок поставе дрва на жељезничку станицу Шајкаш Св. Иван је 1. септембра о. г.

У Шајкашком Св. Ивану 20. јуна 1925.

Ђендић бележник — **Сара Радак** шк. управитељ

Миливој Крстић кнез и председник школског одбора

1—1 1327

Општинско поглаварство Мол

Бр. 3135/1925.

Оглас

Потписано Општинско Поглаварство овим објављује, да ће се право лова односеће се на хатару општине Мол, које се дели на прво, друго и треће подручје, за време од 10. год. и то од 15 августа 1925. год. до 14 августа 1935. год. путем јавне дражбе код општинског поглаварства у Молу, дне 27 јуна 1925. год. пре подне у 9 сати под закуп издати.

Исклична цена је за прво подручје 3.000. динара, за друго 1.500. динара и за треће 2.000. динара.

Кауција 10% од искличне цене има се на дан дражбе положити у општинску домаћу благајну. Остали услови могу се видети у канцеларији општ. адм. бележника сваког радног дана за вроме званичних часова.

У Молу, 18 јуна 1925. год.

(потпис нечитљив) бележник — **Милан Радивојчев** председник

1328 1—1

Општинско поглаварство Темерин

Бр. 2830/1925.

Оглас

Општинско Поглаварство, Темерин, потребује 19 (деветнајест) вагона дрва (а 10.000 кг.) за гориво. Дрво има да буде сухо, здраво, без пањева и трулежи, првокласне букове цепанице са највише 5 % облица, постављено на жељ. станицу Темерин. Сва количина се има предати Општини Темерин најкасније до 15 августа 1925. год. Правилно истављене писмене понуде имају се поднети најкасније до 10. јула 1925 год. Доцније приспеле понуде се неће узети у обзир.

Биљеговину и све остале трошкове сноси продавац.

Темерин, 18 јуна 1925. год.

1325 1—1 Поглаварство

МАЛИ ОГЛАСИ

Једна реч 1 Д. Подвучене речи дупло

На продају

Моторни чамац

са новим 4 НР Аусенборд мотором за 8 особа и са добром гондолом

Један мотор 2½ НР.

у исправном стању.

Таксаметар сат

за аутомобил са прибором.

Поближе код огл. завода

„Реклам"

Н. Сад, Јеврејска улица 6.

1314 3—3

Издао бих кафану

лепо уређену на главном шеталишту, преко од општине, са целокупним инвентаром. — Мила Муњин. Србобран. 1310 2—2

2 шегрта

потребује одмах Васа Малочић казанџија, Нови Сад Кисачка ул. 32. 1298 4—5

Режем дрво мотором

сваку количину. — Идем у куће. — Данило Парошки станујем Пирошка ул. 39.

1246 1—3

Огласујте у „Застави"

Продао бих или изнајмио

1 јутро првокласне земље са новосаграђеном кућом у непосредној близину теретне станице а уз футошки друм. Особито згодно за дрвару или грађару. Услови врло повољни. Адреса код Огласни завод КАРДОШ, Нови Сад Кр. Петри ул. 19.

1323 1—2

Продајем

своју новосавидану кућу од тврдог материјала, Темеринска ул. 65 као и своју косачицу машину што веже, Кормикова предратна само једно лето радила на слободне руке. 1324 1 2

Продајем творницу папирнатих врећица у Загребу

са творничком зградом, — свим уређајима и складиштем, уз исту је двокатна кућа за становање, у којој је расположив стан од 4 соба и пуспросторије. Творница је најбоље уведена у целој Југославији. — Упите ваља послати изравно власнику Вилиму Гвоздићу, — Загреб, Медулићева 30.

1326 1—1

Реклама је пола успеха!

Бр. 140.

Оглас

Шк. Одбору у Чуругу потребно је за идућу шк. годину 25 вагона првокласних букових дрва и 1 вагон првокласног кокса. Позивају се лиферанти, да своје писмене понуде доставе овом одбору до 1 јула т. г. јер касније приспеле понуде неће се узимати у обзир. Услови се могу дознати код управе школа у Чуругу.

1329 1—3 **Школски Одбор.**

ХАЈНРИХ ЈУНГ

ЖИТНИ ТРГ 19.

Препоручује својим цењ. муштеријама своје богато сортирано складиште: Нових шивећих машина, бицикла, гума и све врсти прибора. Велика механичка радионица где се врше све у горњу струку припадајуће оправке са гаранцијом.

635 8-13

Радиоактивно термално купалиште,

37·5°

РИМСКЕ ТОПЛИЦЕ

сезона мај—октобар

757 5—6

Против улога, реоме, женских болести, неуралгија. — Опскрба од Дин. 80·— даље. Про спекти бесплатно

Тражимо да купимо

потпуно употребљив дреш 48 цоли широк, фабрикат споредан.

О

ТАКАЧ и КЛИР

машинска радионица и ливница, Нови Сад Јована Арања ул. 8

1—1 1331

Желимо да приликом закључивања посла или куповине уби назначите да сте тај оглас читали у „Застави"

Штампарија „Застава" д. д. Нови Сад, 1925. (754).